

K-181

Okręty podwodne projektu 627A – (NATO: *November*) pierwszy typ radzieckich okrętów podwodnych z napędem atomowym.

Okręty projektu 627A te przeznaczone były do zwalczania celów nawodnych, w tym dużych zgrupowań lotniskowców oraz konwojów morskich. Stanowiły zmodyfikowaną konstrukcję pierwszego radzieckiego okrętu podwodnego z napędem atomowym, zbudowanego w jednym egzemplarzu K-3 „Leninskij Komsomoł” projektu 627. Zbudowano 13 takich jednostek.

Podstawowym zadaniem radzieckich konstruktorów i naukowców było opracowanie okrętu podwodnego z napędem niezależnym od powietrza, w konsekwencji zabezpieczonego przed detekcją przez okręty i samoloty. Mniejsze znacznie miało wyciszenie akustyczne okrętu – w Związku Radzieckim zresztą, nie opracowano dotąd podstaw teoretycznych wyciszania okrętów oraz natury rozchodzenia się fali dźwiękowej w wodzie. Biuro projektowe SKB-143 (współcześnie Malachit) pracowało w trybie 24-godzinnym nad opracowaniem projektu *strategicznego okrętu myśliwskiego*. Przygotowano w tym celu m.in. drewniane modele każdego przedziału w skali, wyposażone w najnowsze urządzenia opracowane w przemyśle stoczniowym oraz lotniczym. Każdy detal projektu był osobiście monitorowany przez głównego konstruktora Władymira Peregudowa.

Zgodnie z pierwotnym założeniem, okrętowy reaktor obok wytwarzania niezbędnej dla okrętu energii, produkować miał także tryt dla *T-15* – przenoszonej przez jednostkę olbrzymiej torpedy z głowicą termojądrową, o długości 24 metrów i średnicy 2 metrów, przeznaczonej do ataku nuklearnego

na amerykańskie bazy morskie. Miała to być torpeda samodzielnie wypływająca z wyrzutni, który to sposób strzału torpedowego sam w sobie zwiększał długość wyrzutni o 2 metry. Upraszczał jednak jej konstrukcję i pozwalał na zaoszczędzenie kilku ton wagi całego systemu. Idea ta napotkała wszakże opór – jako niedorzeczna z wojskowego punktu widzenia –, gdyż termojądrowy pocisk podwodny miał dysponować zasięgiem 50 kilometrów, tymczasem amerykańska marynarka wojenna rozwinęła już w tym czasie swoje linie obrony przeciwpodwodnej w odległości 100 kilometrów od brzegu. W trakcie jednego ze spotkań z udziałem prezesa rady ministrów ZSRR Nikołaja Bułganina, głos zabrał między innymi ówczesny dowódca floty admirał Nikołaj Kuzniecowa:

Ja nie rozumiem takiego okrętu podwodnego. Potrzebujemy jednostki zdolnej do zatapiania okrętów na oceanach i niszczenia nieprzyjacielskich linii komunikacyjnych. Taka potrzebuje nie jednej torpedy, lecz znacznego zapasu torped – zarówno ze zwykłymi ładunkami, jak i z głowicami jądrowymi.

W rezultacie idea wielkiej pojedynczej torpedy została zarzucona, a wyprodukowany już do tego czasu w większej części okręt został przebudowany w celu umożliwienia przenoszenia bardziej standardowego uzbrojenia. System kontroli ognia torpedowego został opracowany w NII-303 (Centralny Instytut Naukowo-Badawczy Elektropribor), systemy nawigacyjne w moskiewskim MNII-1 (obecnie Centralny Instytut Naukowo-Badawczy Agat), które odgrywało także wiodącą rolę w opracowaniu systemu zarządzania walką. NII-400 Ministerstwa Przemysłu Okrętowego (obecnie Centralny Instytut naukowo-Badawczy Hidropribor), CKB-18 (obecnie Rubin) oraz CKB-16 (obecnie część Malachitu) partycypowały w opracowaniu uzbrojenia torpedowego.

W międzyczasie pełnoskalowy badawczy okręt podwodny Narodowiec (D-2) został wyposażony w urządzenia przeznaczone do oceny możliwości przebywania przez długi czas

w atmosferze szczelnego okrętu podwodnego. Służąc dla celów programu nuklearnego okrętu podwodnego, załoga jednostki przez 50 dni przebywała i pracowała w środowisku szczelnie zamkniętego okrętu.

W 1962 roku K-3 „Leninskij Komsomoł”, w cztery lata po USS „Nautilus” (SSN-571), zdobył w biegun północny. W kwietniu 1970 „K-8” zatonął w rejonie Zatoki Biskajskiej, zginęło 54 członków załogi.

Na „K-27” w ramach prowadzonych eksperymentów zainstalowano dwa chłodzone ciekłym metalem reaktory jądrowe.

Okręty projektu 627A miały dużą awaryjność i wysoki poziom szumów, przez co były łatwo wykrywalne dla wroga.

W 2003 w czasie holowania do stoczni złomowej zatonął „K-159” w wyniku czego zginęło dwóch członków załogi.

Źródło:

Norman Polmar: *Cold War Submarines*, s. 74–76.

Rodzaj okrętu	SSN
---------------	-----

Kraj budowy	ZSRR
NATO	November
Projekt	SKB-143 (Malachit)
Stocznia	Zakład nr 402 (Siewierodwińsk)
Użytkownicy	MW ZSRR
Uzbrojenie:	
torpedy i miny z ładunkami konwencjonalnymi lub atomowymi	
Wyrzutnie torpedowe: • dziobowe	6 x 533 mm
Załoga	86 oficerów i marynarzy
Wyporność:	
• na powierzchni	3065 t
• w zanurzeniu	4750 t
Długość	107 m
Szerokość	7,9 m
Autonomia	50 dni
Napęd:	
2 chłodzone wodą reaktory jądrowe wytwarzających parę wodną dla turbin parowych napędzających dwie śruby	
Prędkość: • na powierzchni • w zanurzeniu	20 węzłów< 30 węzłów

Okręty projektu 627A:

K-5, K-8, K-11, K-14, K-21, K-42 „Rostowski Komsomolec”,
K-50, K-52, K-115, K-133, K-159, K-181